

Ενημερωτική συνάντηση

**Επισημάνσεις για το σχολικό έτος 2021-2022:
σχολικό κλίμα - πρόληψη και διαχείριση της σχολική βίας
και εκφοβισμού - ενδεικτικές πρακτικές**

Τετάρτη, 8 Σεπτεμβρίου 2021

Βλαστάρης Κων/νος
ΣΕΕ ΠΕ 70 ΠΕΚΕΣ ΑΜΘ

Το σύγχρονο σχολείο: συμπεριληπτικό, δημοκρατικό, αειφόρο

- Δεχόμαστε τα παιδιά, όπως είναι... (Rogers 1956)
- «Ακούμε» τους μαθητές/τριες (Murray,2018)
- Οι μαθητές συμμετέχουν ενεργά στη λήψη αποφάσεων για τις τάξεις και το σχολείο τους (Σακελαρίου & Στρατή, 2019)

Το σχολικό κλίμα

Το θετικό **σχολικό κλίμα** ασκεί **σημαντική** επίδραση τόσο στους μαθητές όσο και τους εκπαιδευτικούς. Συμβάλλει:

- στη μείωση των συναισθηματικών προβλημάτων
- στην πρόληψη και μείωση προβλημάτων συμπεριφοράς

Σημαντικός είναι ο ρόλος της επιλογής μεθόδου διδασκαλίας για το «κλίμα» της τάξης και του σχολείου

Μέθοδος διδασκαλίας είναι η επιλογή της πορείας που επιλέγουμε να ακολουθήσουμε, κατά τη διεξαγωγή του μαθήματος ώστε να καταλήξουμε στους προκαθορισμένους στόχους μας

Οι στόχοι μας: καθοριστικός ο ρόλος των συναισθηματικών στόχων

Ενδεικτικές προτάσεις μεθόδων και διδακτικών προσεγγίσεων

- Project
- Επίλυση προβλήματος
- Μελέτη περίπτωσης
- Μελέτη πεδίου
- Προσομοιώσεις-παιχνίδια ρόλων
- Παιχνίδια
- Συζήτηση
- Διάλογος
- Αντιπαράθεση
- Ιδεοθύελλα
- **Ανεστραμμένη τάξη**: μια σχετικά νέα προσέγγιση εκπαιδευτικού σχεδιασμού στα σχολεία, αντιστρέφοντας τη μέχρι σήμερα ακολουθούμενη δομή

Βιωματική μάθηση

Οι προσεγγίσεις αξιοποιώντας τη **βιωματική μάθηση**
στοχεύουν στις (4cs):

**στην κριτική σκέψη
τη συνεργασία
τη δημιουργικότητα
και την επικοινωνία**

καλλιεργώντας παράλληλα την **ενσυναίσθηση**

Βιωματική μάθηση: δημιουργία, συνεργασία, επικοινωνία, κριτική σκέψη...

Συχνές αιτίες προβληματικής συμπεριφοράς

Η μη κατανόηση και άρα μη τήρηση των κανόνων

- στη σχολική ζωή
- στην αλληλεπίδραση με τους συνομηλίκους
- στην αλληλεπίδραση με τους ενήλικες (Κουτή, Ποταμιάνου, 2013)

Σημαντικές είναι οι δυνατότητες πρόληψης (Αναγνωστοπούλου, 2008)

Παράλληλα με τις διδακτικές προσεγγίσεις, δίνουμε έμφαση...

- στην αυτοεκτίμηση
- στο σεβασμό της προσωπικότητας
- στις σχέσεις αλληλοσεβασμού και κατανόησης
- στις συνεργατικές σχέσεις
- στην ανάπτυξη συναισθηματικών δεξιοτήτων
- στη συζήτηση, τον ορισμό και αποσαφήνιση των κανόνων συμπεριφοράς

Αυτοεκτίμηση

- Η αυτοεκτίμηση είναι ένας σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει την προσωπικότητα του ατόμου
- Έρευνες έχουν δείξει ότι τα παιδιά με υψηλή αυτοεκτίμηση εμφανίζουν κοινωνικές δεξιότητες (Τζώρτζη, 2016):
 - εύκολη συμμόρφωση σε κανόνες,
 - σύναψη φιλικών σχέσεων,
 - συναισθηματική ισορροπία
- Συνήθως, τα παιδιά αυτά πειθαρχούν και αποφεύγουν να κατακτούν τους στόχους τους μέσω της χρήσης βίας (Gottman, 2000).

Η αυτοεκτίμηση επηρεάζει

τη νόηση, την κοινωνική επάρκεια και τη συναισθηματική νοημοσύνη

Ο σεβασμός της προσωπικότητας του μαθητή

- Ο σεβασμός της προσωπικότητας των μαθητών από τους εκπαιδευτικούς και από συμμαθητές τους είναι στοιχείο πολύ σημαντικό για την εφαρμογή της πειθαρχίας (Κουτή, 2009) αλλά και για το σεβασμό των άλλων:
- «Η ελευθερία μου σταματά εκεί που ξεκινά η ελευθερία του άλλου»

Σχέσεις αλληλοσεβασμού και αλληλοκατανόησης

- Ο σεβασμός της προσωπικότητας του κάθε μαθητή είναι η βασική προϋπόθεσή για την ανάπτυξη σχέσεων αλληλοσεβασμού στη σχολική τάξη (Βασιλείου, 2007, Fontana, 1996)
- Η καλλιέργεια του αλληλοσεβασμού και της κατανόησης αποτελούν την «υποδομή» για την ανάπτυξη καλών συνεργατικών σχέσεων

Ανάπτυξη συναισθηματικών δεξιοτήτων στα παιδιά

Ενδεικτικά αξιοποιούνται:

- Συζήτηση (διάλογος) μετά την ανάγνωση λογοτεχνικών κείμενων
- Παιχνίδια ρόλων και προσομοιώσεων
- Η επίλυση του προβλήματος
(σε περιπτώσεις εικονικών διενέξεων)

Καλλιέργεια ενσυναίσθησης

- Με θεατροπαιδαγωγικές δραστηριότητες και παιχνίδια ρόλων
- Με συζητήσεις που έχουν αφορμήση πραγματικά γεγονότα της επικαιρότητας, ταινίες, βιβλία κλπ και την αξιοποίηση ερωτήσεων, όπως:
«Πώς θα αισθανόσουν στη θέση του;»
- Με επαίνους για τις ευγενικές πράξεις

Ορισμός και αποσαφήνιση των κανόνων

- Οι κανόνες συμπεριφοράς στην τάξη και το σχολείο **προτείνονται, συζητούνται και συμφωνούνται από κοινού** (αξιοποιούνται ο καταιγισμός ιδεών και η συζήτηση)
- Είναι προτεινόμενο **να αποτυπωθούν και να αναρτηθούν στην τάξη και να έχουν τη μορφή αφίσας**

Συνεργατικές σχέσεις εκπαιδευτικών

- Οι εκπαιδευτικοί ως πρότυπα συμβάλλουν είτε θετικά είτε αρνητικά στην συμπεριφορά των μαθητών τους, ανάλογα με τον τρόπο που δημιουργούν και αναπτύσσουν τις σχέσεις μεταξύ τους και με τα μέλη της σχολικής κοινότητας.
- Όταν υπάρχει επαγγελματική συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών, τα κρούσματα του σχολικού εκφοβισμού είναι περιορισμένα (Τζώρτζη, 2016)

Κι αν... συμβεί;

Πρακτικές πρόληψης και αντιμετώπισης σχολικής βίας και εκφοβισμού - Τρόποι και τεχνικές διαχείρισης περιστατικών στο πλαίσιο της τάξης

- Το φαινόμενο αφορά την **συστηματική και επαναλαμβανόμενη βία με σκοπό την πρόκληση ψυχικού ή σωματικού πόνου** μαθητών σε συμμαθητές τους,
- Χρήζει άμεσης παρέμβασης των εκπαιδευτικών

Η προσέγγιση της «Επανορθωτικής Δικαιοσύνης»

Η Επανορθωτική Δικαιοσύνη στοχεύει στην επανόρθωση της βλάβης ή ζημιάς και την αποκατάσταση των σχέσεων μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών (Αρτινοπούλου, 2010).

Υλοποιείται σ' ένα πλαίσιο σεβασμού, ισότητας, ίσων ευκαιριών, ολιστικής προσέγγισης του προβλήματος, της ενδυνάμωσης, του αυτοελέγχου και αυτορρύθμισης.

Απαιτούνται, τεχνικές επικοινωνίας και διαλόγου, ενεργητικής ακρόασης, εκπαίδευση μέσω της βιωματικής μάθησης, παιχνίδια ρόλων (Τζώρτζη, 2016)

Διαχείριση κρίσεων στην τάξη-στο σχολείο

- Σημαντικό είναι να δοθεί η δυνατότητα και το περιθώριο **στα παιδιά να εκφράσουν τα συναισθήματά τους προφορικά μέσα από τις τέχνες** σε μια ήδη διαμορφωμένη «Γωνία της σκέψης» και να προχωρήσουμε σε μια **σταδιακή απόσβεση του θυμού...**
- Τίθενται ερωτήσεις όπως «**πώς αισθάνεσαι**» ή «**γιατί αισθάνεσαι έτσι**»...
- Στη «γωνία της σκέψης» ζωγραφίζουν το περιστατικό και ακολουθεί συζήτηση για την επίλυση του προβλήματος
- Καταγράφουν (3) θετικά στοιχεία για τους άλλους εμπλεκόμενους σε φύλλο A4 και τα ανακοινώνουν στην τάξη
- Συζητούν και υποστηρίζονται ώστε να αποδοθεί η «Επανορθωτική δικαιοσύνη»
- Ζωγραφίζουν και ανταλλάσσουν ζωγραφιές, ως δώρα συμφιλίωσης

ΟΧΙ ΣΤΗ
ΒΙΑ

ΝΑΙ ΣΤΗ
ΦΙΛΙΑ

Η Γωνιά
της Σκέψης ...

... και της
Συμφιλίωσης

...με γραφή και ζωγραφική

Απεικονίζουν τι συνέβη με τη ζωγραφική

Καταγραφή θετικών στοιχείων από τους εμπλεκόμενους «αντιμαχόμενους» στη διένεξη

Γιάννης

Ο Γιάννης είναι καλός

στο τρέξιμο

καλός στα μαθηματικά

λέει καλά αστεία

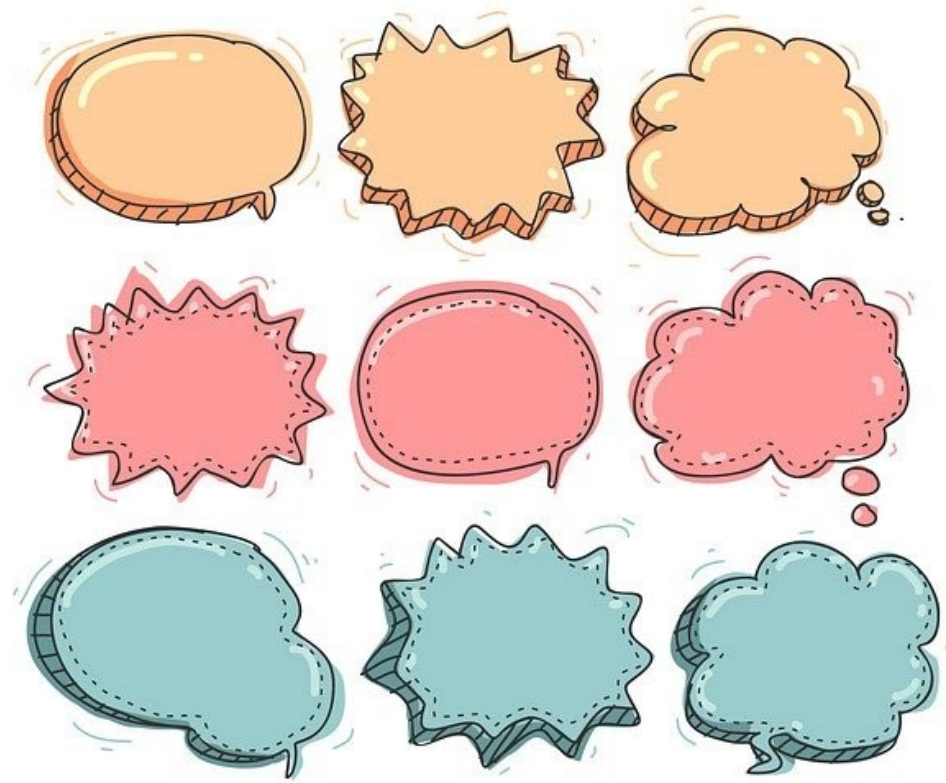
Μαρία

Είναι καλή στην ορθογραφία

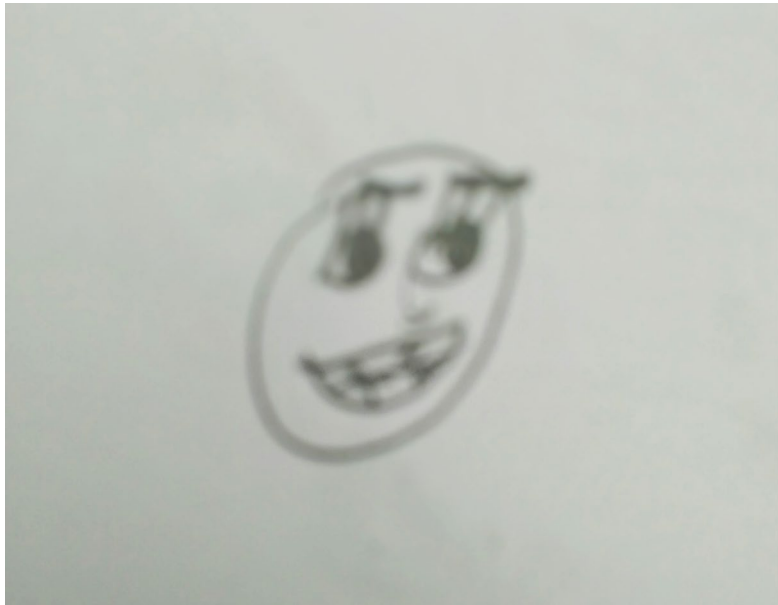
Είναι καλή στο κρηφό

Σογραφίζει όρεα

Συζήτηση επίλυσης του προβλήματος, στο πλαίσιο της «Επανορθωτικής δικαιοσύνης»

Ανταλλαγή ζωγραφιών ως δώρα συμφιλίωσης

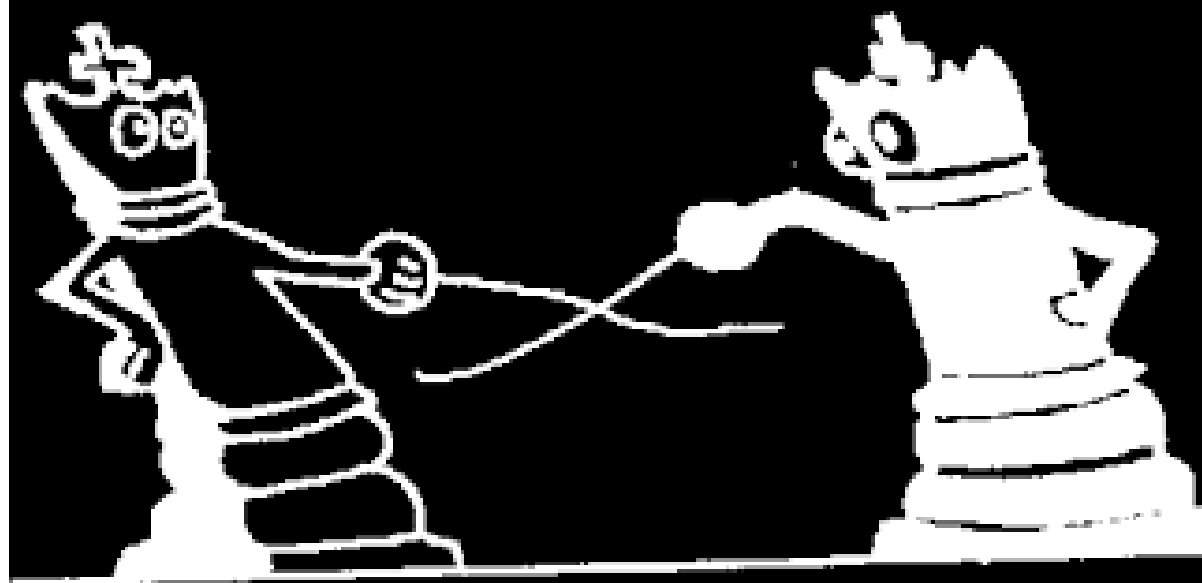

Παιχνίδια... για να λύνουμε τις διαφορές ή ...
με σύμμαχο την ακαταμάχητη έλξη του παιχνιδιού

- Σκάκι
- Puzzle
- Παιχνιδόλεξα

Το σκάκι ως ενδεικτική πρόταση για την απόσβεση θυμού σε περιπτώσεις κρίσεων

Μετά από την αρχική συζήτηση, οι μαθητές/τριες καλούνται να παίξουν στη «Γωνία της σκέψης». Ακολουθεί η συζήτηση για την επίλυση του προβλήματος.

Το κλίμα της τάξης και το ευρύτερο σχολικό κλίμα είναι το κλειδί για την εύρυθμη λειτουργία αλλά και την αντιμετώπιση των κρίσεων με τις κατάλληλες «πρακτικές»

Το θετικό κλίμα είναι το εύφορο έδαφος της τάξης...

Καλλιεργείται σε όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους μέσα από τις σχέσεις, τις συμπεριφορές και τις μεθόδους που εφαρμόζουμε ...

Το θέρος, εξαρτάται - συνήθως - από τη σπορά...

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Αναγνωστοπούλου, Μ. (2008). Το ζήτημα της πειθαρχίας στην Εκπαίδευση. Θεσσαλονίκη: Εκδοτικός Οίκος Αδελφών Κυριακίδη
- Αρτινοπούλου Β. (2010). Η σχολική διαμεσολάβηση. Αθήνα. Νομική Βιβλιοθήκη
- Βασιλείου Ποτούλα – Σπυριδούλα (2007). Η επίδραση της σχέσης δασκάλου – μαθητή στα προβλήματα συμπεριφοράς των παιδιών στο σχολείο, άρθρο στο Επιστημονικό Βήμα του Δασκάλου, τ.6, Μάρτιος 2007
- Fontana, D. (1996). Ο εκπαιδευτικός στην τάξη, μτφρ. Μ. Λώμη. Αθήνα: Σαββάλας
- Gottman, J. (2000). Η συναισθηματική νοημοσύνη των παιδιών. Αθήνα. Ελληνικά Γράμματα
- Τζώρτζη, Μ. (2016) Σχολικός εκφοβισμός. Τρόποι και εργαλεία ευαισθητοποίησης. Σχολή Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Μεταπτυχιακή εργασία. <http://amitos.library.uop.gr/xmlui/handle/123456789/3091>